B I U L E T Y N

Kursu Geograficzno - Krajoznawczego

Kraków grudzień 1931 r.

Od Redakcji:

W dalszym ciągu zgłosili chęć współpracy P.P.M.Augustyn z Porąbki, Fr. Błocziński z Łozin, Z.Brzezińska z Jasienicy, J.Kraśniewski z Kraśnie-wa, St.Nalepina z Pohostu Zahorodzkiego, J.Osmólska z Płocka, St.Somogyi z Tylmanowy, T.Szafrańska z Stopnic, St.Zawilińska z Grabek, Z.Zielińska z Lipin i W.Żukowska z Ostrowca.

Z listów, które otrzymaliśmy przytaczamy kilka wyjątków:

P.Kol.Michał Augustyn z Porąbki /poczta Kazimierz k/Strzemieszyc/ pisze:

Jadąc na kurs- kierowałem się li tylko jedynie tem, że pracuję dla dobra Szkoły Polskiej. Początkowo ustosunkowałem się negatywnie do nie - których przedmiotów - dziś jednak w całej rozciągłości widzę swój błąd.

Słusznie twierdził p.Dr.Maślankiewicz, że krajoznawstwo powinniśmy rozpocząć od poznania zasobów mineralnych ziemi ojczystej.

Kółko krajoznawcze założyłem. W czerwcu 1932 urządzamy wycieczkę do Za - kopanego. Na ten cel mam już przeszło 400 zł. W Krakowie zabawimy około dwóch dni. Gdy będę miał wyjeżdżać, to napiszę o łaskawe przysłanie nam programu zwiedzania Krakowa..

Odpowiadając na pytanie:"jak sobie wyobrażam program następnego kur-su"- to podtrzymuję swoje uwagi oddane na kursie. Co się zaś tyczy kursu krajoznawczego w Krakowie, to dostosuję się do każdego programu, który zo-stanie ułożony. Na kurs jak mówiłem- przyjadę.

P.Kier.Juljusz Kraśniewski z Kraszewa - Gaczułtów pisze:

Za otrzymany "Biuletyn Kursu Geograficzno - Krajoznawczego" z miesią paz-dziernika r.b.bardzo dziękuję. Jednocześnie nadmieniam, że chętnie nadal przysłane biuletyny będę odczytywał. Panu Kierownikowi jako inicjatorowi biuletynu składam dzięki, gdyż wydawany biuletyn utrwali i uzupełni nam wie wiedzę, którąśmy osiągnęli na kursie geogr.-wycieczkowym. Z odbytego kursu wakacyjnego jestem bardzo zadowolony, zwłaszcza z odbytych wycieczek, gdyż żadna książka przeczytana nie dałaby mi tego, co mi dały odbyte wycieczki po Krakowie i okolicach Krakowa. Mówię dlatego, gdyż wtedy w Krakowie by-łem pierwszy raz i jedynie wybrałem się tam w celu krajoznawczym. Uważam, że M.W.R. i O.P. każdego roku powinno organizować takie krajoznawcze kursy dla nauczycieli na całym terenie Polski, bo któż więcej potrzebuje poznać swój ojczysty kraj, jak nie nauczyciel, który przelewa swą wiedzę na przy-szłe pokolenia. Co do programu następnego kursu wyobrażam sobie szereg wy-cieczek po dalszych okolicach Krakowa, jako to na Śląsk do kopalni węgla, do rafineryj, do różnych fabryk, do Morskiego Oka, do źródeł Wisły i do innych miejscowości godnych zwiedzenia.

Obchód jubileuszu 25-ciolecia Polskiego Tow.Krajoznawczego w Krakowie.

Oddział krakowski P.T.K. wraz z Komisją Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej zorganizował uroczystość jubileuszową dnia 22. listopada. Protektorat nad uroczystością objął Pan kurator Dr.Eustachy Nowicki.

Dzień ten uroczyście rozpoczął się akademją, na której przemawiali P.P. kurator Dr.E.Nowicki, Dr.K.Rouppert prof.U.J,Dr.T.Seweryn prof gimn.

Poczem nastąpiło otwarcie nastąpiło otwarcie wystawy prac krajoznawczych młodzieży. Wieczorem koła młodzieży urządziły wspólnemi siłami wieczorek, na który złożyły się produkcje chóru i obrazy zwyczajów ludowych.

Łącznie z tą uroczystością odbył się Zjazd Opiekunów kół młodzieży z okręgu krakowskiego, na którym wybrano Zarząd Okręgowy.

Wycieczki na drugim roku nauczania.

Wycieczki w klasie II. mają na celu pogłębienie poznania najbliższego otoczenia - śródmieścia i przedmieść. W dalszym ciągu przeznaczone są wycieczki kl.II.na poznanie celowości takiego a nie innego urządzenia pracowni, fabryk, placów, urządzeń ulicznych jak zbiorniki z benzyną dla samochodów, zbiorniki na śmieci, skrzynki z pożarnemi dzwonkami alarmowemi, kioskami z dziennikami, kramy uliczne, latarnie, znaki ostrzegawcze,miejsca do nalepiania reklam, urządzenia miejsc postoju przed tramwajami i autobusami, skrzynki na listy, koszyki na odpadki, szyldy i t.p.

Z działu zwiedzania i n s t y t u c y j i s z k ó ł powinna Kl. II. poznać celowość urządzenia tych instytucyj ze względu na ich przeznaczenie /na funkcję jaką mają do spełnienia/, n.p. inne jest urządzenie sal Akademji Sztuk Pięknych a inne sal Szkoły Przemysłowej. Każde odpowiada swojemu celowi.

Z targowisk powinny poznać: Rynek, Plac Szczepański, Plac Kleparski, Plac Słowiański, Wolnicę i t.p.

Z zakładów użyteczności społecznej : Remizę tramwajową, elektrownię, gazownię, instytut badania żywności, młyn elektryczny do mielenia zboża, piekarnię elektryczną, masarnię elektryczną, składy nafty, benzyny, składy materjałów, tartak, wodociągi i jakiekolwiek spółdzielnie /jako wspólny wysiłek wielu ludzi i jako wspólny wysiłek drobnego przemysłu/.

Wycieczki historyczne: Wisła, Smocza Jama, Kopiec Krakusa,Kopiec Wandy, Wawel, Skałka, Kościółek św.Wojciecha, Panieńskie Skały /łącznie z legendami historycznemi/.

Magistrat, Policja,niektóre Konsulaty, Uniwersytet, Szkoły zawodowe, składy sprzętów, składy łatwopalnych materjałów, chemikalji, apteka, olejarnia, fabryki n.p. trykotaży, ołówków, składy kolejowe, dworzec towarowy.

Wycieczki p o z a m i a s t o : Las Wolski, Wieś,

Urządzenia pod względem celowości n.p.: ogrodu warzywnego i ogrodu owocowego /sadu/ albo n.p. hodowla drobiu i hodowla królików.

Na każdej wycieczce chodzić będzie o logiczne umotywowanie przyczynowości takiego a nie innego urządzenia,- aby dziecko przyzwyczaiło się do snucia wniosków z otoczenia, do orjentowania się wśrodowisku, w jakiem się znajduje,- by się uczyło szanować każdy sprzęt, bo pozna, że ławka na przystanku tramwajowym nie służy do kreślenia znaków, rysunków, wyrazów,- a skrzynka pocztowa, to nie skład śmieci i psotników tam rzucanych, lecz to poczekalnia listów, które odjadą o oznaczonej porze do miejsca swego przeznaczenia,- a tablica na zakrętach, to znak dla szofera, by nie narażał na szwank pasażerów i by przechodzień z większą czujnością mijał zakręt. Reklamy, numery domów, specjalne wystawy - wszystko to drogowskazy, odpowiednio kierujące przechodniów.

M.Malonowska /Kraków,Szk.św.Wojciech

K W E S T J O N A R J U S Z
"Opis monograficzny pewnej miejscowości."
ułożył Konstanty Bzowski wizytator szkół.

„O p i s m o n o g r a f i c z n y p e w n e j m i e j s c o w o ś c i /wsi, miasteczka lub miasta, którego ludność nie przekracza 15-20 tysięcy ludności/ - ze względu na różnorodność tematów, jakie muszą być w takim opisie poruszone - powinien być dokonany pracą nie jednostki, lecz wysiłkiem zbiorowym większej grupy uczniów/conajmniej dziesięciu/.

1. Opis powinien być wykonany według następującego schematu:

1/ Przeszłość danej miejscowości. /Dopuszczalną jest tu wyjątkowo dla danego tematu praca kompilacyjna n.p. przewodnika po tej miejscowości, lub ze Słownika Geograficznego"/. W razie braku podobnych opracowań można punkt pierwszy całkowicie ominąć. Można też jednak - o ile to okaże się w wykonalnem - zrobić próbę samodzielnego opracowania przeszłości miejscowości/względnie poszczególnych zabytków/ przez zbadanie akt kościelnych, magistrackich, cechów rzemieślniczych.

2. Klimat danej miejscowości. O ile w danej miejscowości niema stacji meteorologicznej, uczniowie powinni sami prowadzić obserwacje temperatury w ciągu całego roku, używając do tego celu zwykłego termometru i wyliczyć średnią danego roku. Jeśli stacja jest, to z wynikami obserwacji temperatury i opadów należy zapoznać się i wyliczyć średnie z ostatnich lat dziesięciu /lub mniej, o ile stacja istnieje krócej/.

3. Opisać typowe gleby danej miejscowości lub /jeżeli miejscowość jest miastem/ jej najbliższej okolicy. Przy opisie stosować nazwy gleb, używane przez miejscową ludność rolniczą. Zebrać próbki gleb.

4. Zgromadzić zbiorek materjałów i skał, spotykanych w danej okolicy na tej podstawie, oraz na podstawie odpowiedniej popularnej literatury geologicznej tyczącej się danej okolicy, dać charakterystykę geologiczną.

5. W podobny sposób na podstawie bezpośredniej znajomości roślinności danej okolicy i odnośnej literatury, dać charakterystykę flory, opisać zbiorowiska roślinne. Zebrać zielnik / za szczególnem uwzględnieniem roślin, których zasięg nie obejmuje całej Polski, a spotykanych w danej okolicy / informacje co do tego czerpać z klucza p.t. "Rośliny Polskie" Szafera, Kulczyńskiegi i Pawłowskiego/.

6. Zaludnienie miejscowości. Liczba ludności, jej skład narodowościowy. Ugrupowanie ludności według jej zawodów. /Materjał, tyczący się ludności opracować samodzielnie na podstawie danych, zaczerpniętych z urzędu gminnego, magistratu lub innych urzędów. Zwrócić uwagę na udział poszczególnych grup narodowościowych lub wyznaniowych w poszczególnych zawodach.

7. Narysować dokładny plan miasta lub wsi /niewielkich rozmiarów/ i w związku z nim ustalić jakiemu typowi osadnictwa dana miejscowość odpowiada.

8. Opis zajęć ludności; ujęcie liczbowe produkcji danej miejscowości w różnych działach przemysłu wielkiego i drobnego o/ile jest on tu rozwinięty/./Materjał zbierać w podobny sposób jak pod 7/lub też zaczerpnąć od zarządów opisywanych przedsiębiorstw/.

9. Stosunki komunikacyjne danej miejscowości: drogi wodne, drogi lądowe bite, koleje żelazne. Kierunek dróg w zależności od warunków przyrodzonych /położenia itp./ danej miejscowości. /Temat ten należy opracować przy pomocy dobrej mapy topograficznej pobliskiej okolivy i przy pomocy rozkładu kolejowego/.

10. Przywóz i wywóz z danej miejscowości, . danemi cyframi. /Materjał zebrać podobnie jak pod 7/- t.j. od władz administracyjnych lub kolejowych/.

11. Oświata i szkolnictwo. w danej miejscowości. Ilość szkół, ich stopień organizacyjny, ich typy. Ilość nauczających i uczniów. Stosunek procentowy ugrupowań narodowościowych i wyznaniowych w różnych rodzajach szkół. Porównać stan/ilościowy/ szkolnictwa w danej miejscowości przed dziesięciu laty i obecnie. /W małych miejscowościach zebrać materjał bezpośrednio od kierowników szkół, w większych jak pod 7/, lub też w inspektoracie itp.

12/. Opis pozaszkolnych instytucyj kultiralno-oświatowych danej miejscowości. /Materjał informacyjny otrzymać z zarządu towarzystw jak np. Macierz Polska, Towarzystwo Szkoły Ludowej, Towarzystwo Czytelni Ludowych.

13. Opis działalności wszystkich towarzystw społecznych, zarówno kulturalno-społecznych, jak i humanitarno-dobroczynnych, a także sportowo-turystycznych i t.p./Materjał zebrać na miejscu w zarządach istniejących towarzystw/.

II. 1/ Wyżej wymienione opisy powinny być ilustrowane najobficiej i to rysunkami uczniów /można zamiast nich wklejać odpowiednie widokówki/, to wykresami, mapkami, diagramami i t.p., jak również zbiorami okazów.

2/ Opracowanie każdego działu powinno być krótkie, zwięzłe, rzeczowe, a jednak wyczerpujące.

----- 0 -----

"Orli Lot" Nr.8-9.

Podwójny zeszyt za październik i listopad zawiera obfitą i interesującą treść. Na wstępie p.S.Udziela,dyr.Muz.Etnogr.opisuje skały ciężkowickie. Ten artykuł łączy się treścią z dodatkiem ilustracyjnym dodanym przez Państw.Radę Ochrony Przyrody. Ze względu na zbliżające się święta znajdujemy tu obszerny artykuł dra Jerzego hr.Mycielskiego o dawnych opłatkach polskich. Ciekawą jest wiadomość o angielskiej organizacji "Odkrywców świata". Następnie kilka artykulików nadesłanych przez Koło Krajoznawcze Szkoły Powszechnej w Katowicach-Ligocie, Koła gimn.w Brzozowie i w Krakowie.

Ważną jest"Instrukcja dla zbierania nazw geograficznych dla Słownika Geograficznego". Obfity dział kronikarski i sprawozdawczy zamyka numer.

----------0----------

"Orli Lot" zamawiać należy w księgarni Orbis Kraków Barska 41. Prenumeratę w wysokości 5 zł. rocznie wpłacać należy czekiem P.K.O.409870.

--------0--------

Ukazała się broszurka p. J.Berggruenówny "Historja rozwoju koła krajoznawczego Państw. Gimnazjum żeńskiego w Krakowie od roku 1920-1930". Do nabycia w Świetlicy /Straszewskiego 22/ dla zamiejscowych wysyła redakcja "Orlego Lotu" /Krowoderska 74/ po otrzymaniu 50 gr. w znaczkach pocztowych.-

------0------

Redakcja "Orlego Lotu" wysyła za 50 gr. wszystkie kwestjonarjusze i instrukcje krajoznawcze.

..........X..........